

ANALYSIS OF THE STABLE DEVELOPMENT OF THE PHARMACEUTICAL INDUSTRY IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

Gulasal K. Turdiyeva

Student

Tashkent Institute of Technology Management Communication

Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Pharmaceutical natural medicine resources foreign investment future opportunities risks in the industry.

Received: 25.03.23

Accepted: 27.03.23

Published: 29.03.23

Abstract: Today, the government is forced to pay serious attention to projects related to the development of pharmaceutical enterprises, which are intended for the production of drugs and medical products in our country. In this article, the author details the SWOT analysis of the sustainable development of the pharmaceutical industry of the Republic of Uzbekistan.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA FARMATSEVTIKA SANOATINI BARQAROR RIVOJLANISHINI TAHLIL QILISH

Gulasal K. Turdiyeva

Talaba

Toshkent Texnologiya Menajment Kommunikatsiya Instituti

Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Farnatsevtika, tibbiyot, tabiiy resurslar, xorijiy investitsiyalar, kelajakdagi imkoniyatlar, sanoatdagi xatarlar.

Annotatsiya: Bugungi kunda mamlakatimizda dori vositalarni tibbiy buyumlarni ishlab chiqarilishi yo'lga qoyilgan farmatsevtika korxonalarni rivojlanishi bilan bog'liq loyihalarga hukumat tomonidan jiddiy e'tibor berishga majbur. Ushbu maqolada muallif O'zbekiston Respublikasi farmatsevtika sanoatini barqaror rivojlanishi haqida SWOT tahliliga batafsil to'xtalib o'tadi.

АНАЛИЗ СТАБИЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ФАРМАЦЕВТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

Гулсал К. Турдиева

Студент

Ташкентский технологический институт управленческих коммуникаций

Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Фармацевтика, медицина, медицинские ресурсы, иностранные инвестиции, будущие возможности, риски в отрасли.

Аннотация: Сегодня правительство вынуждено уделять серьезное внимание проектам, связанным с развитием фармацевтических предприятий, которые создаются для производства лекарственных средств и изделий медицинского назначения в нашей стране. В данной статье автор подробно описывает SWOT анализ устойчивого развития фармацевтической отрасли Республики Узбекистан.

KIRISH

O'zbekiston iqtisodiyotining muhim sanoat tarmoqlardan biri farmatsevtika sanoati hisoblanadi. Ushbu tarmoqda ishlab chiqarish hamda sifat jihatdan jadal rivojlanish yuzasidan keng qamovli va maqsadli dasturiy chora tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bu borada O'zbekiston Respublikasining 2026 yilgacha rivojlantirish strategiyasining konsepsiyasiga muvofiq yuqori texnologik farmatsevtika sanoatini shakllantirish ishlab chiqariladigan maxsulotlar sifatini takomillashtirish vazifasi belgilangan. Farmatsevtika tamog'iga ilg'or ilmiy texnik yutuqlari va innovatsiyalarni joriy etish orqali tarmoqda ishlab chiqarish hajmini 3 barobarga oshirish ichki bozorni ta'minlash natural hajmini 80% ga yetkazish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Darhaqiqat farmatsevtika sanoatini rivojlantirish uchun ushbu soha faoliyatini o'rganish ilmiy ishlar bilan yechim berish maqsadga muvofiq.

ASOSIY QISM

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasida yetita farmatsevtika erkin iqtisodiy zonalar mavjud. O'zbekistonda hozirda oltita erkin iqtisodiy zonalar tashkil etildi. Tuproq va iqlim sharoitlari noyobligini inobatga olib, Qoraqalpog'iston Respublikasi, Jizzax, Namangan, Sirdaryo, Surxondaryo va Toshkent viloyatlarida erkin iqtisodiy zonalar tashkil etish to'g'risidagi taklifga binoan "Nukus-farm", "Zomin-farm", "Kosonsoy-farm", "Sirdaryo-farm", "Boysun-farm", "Bo'stonliq-farm", va "Parkent-farm" tashkil etild. Hozirda 220 ga yaqin farmatsevtika korxonasi faoliyat yuritayapti ularda dori bilan birga tibbiy buyumlar, ham ishlab chiqariladi. Sanoat plantatsiyalarida yetishtirilayotgan dorivor o'simliklar mahaliy sharoitda uzluksiz ishlab chiqarish yetarli bulmagani uchun ishlab chiqarish quvvatlariga yaqin bo'lgan, ekologiyasi toza va sof bo'lgan tumanlarda yangi plantatsiyalarni tashkil etish sanoatni yanada rivojlanishiga sabab buladi.

Klaster ishlab chiqarish bu geografik jihatdan mahalliy lashtirilgan o'zaro bog'liq innovatsion dori ishlab chiqaruvchi firmalar, kompaniyalar guruhi va umuman klasterning raqobatbardosh ustunliklarini oshiradigan boshqa tashkilotlar. Farmatsevtikada klasterni yaratishdan maqsad innovatsion farmatsevtika klasterida yuqori malakali kadrlarni tayyorlash va o'qitishning yaxlit tizimini yaratish, ularni ish bilan taminlash O'zbekiston Respublikasining farmatsevtika sanoatini ilmiy va ta'lim salohiyatini oshirish. Ilmiy rivojlanishga xorijiy investitsiyalarni keng jalb qilish, yangi ishlab chiqarishlarni tashkil etishni rag'batlantirish, shu jumladan qo'shimcha erkin iqtisodiy zonalar va ilg'or rivojlanish hududlarini yaratish, ushbu sohalaridagi korxonalar o'rtasida kooperatsiyani chuqurlashtirish, mahsulot tannarxini pasaytirish va uning raqobatdoshligini oshirish mahaliy mahsulotlarning tashqi bozorga eksportini ko'paytirish maqsadga muvofiq buladi.

Dori vositalarga qayta qayta ishlov berish bilan ularni sifati sustlashib boradi. Hozirda qayta ishlanib dorixonalar va shifoxonalarga borayotgan preparatlarimiz farmatsevtika sanoatining ancha qismini tashkil etadi. Farmatsevtika sanoatini

malakali kadrlar bilan taminlash uchun oliy ta'lim muassasasidan boshlash kerak. Ilmli talabalarni qo'llab quvvatlash va bilimlarini mustaxkamlash hamda amaliyot o'tash uchun xorijiy universitetlarda taxsil olishlari shart va usha amaliyotlarni O'zbekistonda qo'llash kerak.

Innovatsion va yuqori sifatli dori vositalarni tibbiy texnika vositalar ishlab chiqarishni yanada takomillashtirish uchun farmatsevtika mutahassislarni xalqaro ta'lim standartlari asosida va talab yuqori bo'lgan mutaxassisliklar bo'yicha tayyorlashni, farmatsevtika ta'limning xalqaro ilmiy hamjamiya tizimiga izchil integratsiyalashuvini ta'minlash orqali Respublikamiz farmatsevtika tamog'i yanada rivoj topadi. Klasterni rivojlantirish mezonlaridan biri bu ekspertlik markazini tashkil etish, ilmiy tadqiqot bazasini rivojlantirish, mahaliy mutaxassisliklarni xalqaro standartlarga muvofiq ravishda o'qitish. Yana bir mezonni xorijiy ilmiy tadqiqot markazlari va klinikalar bilan sheriklik aloqalarni yo'lga qo'yish.

Yurtimizda farmatsevtika buyicha katta imkoniyatlar bula turib, undan to'liq foydalanilmas edi. Oxirgi yillarda bu tamog' 'Drayver' lardan biri sifatida belgilanib, izchil rivojlantirib kelinmoqda. Mamlakatimiz hududida 750 turdagi dorivor giyohlar o'sadi. Ulardan foydalanib dunyo bozoriga xaridorgir tabiiy mahsulotlar ishlab chiqarilishi kerak. Hozirda yovvoyi o'simliklarni madaniylashtirish uchun ishga tushgan korxonalar 19tani tashkil etadi. Yana shunday dorivor o'simliklar yetishtirish uchun yer maydonlarini ajratish, urug'chilikni rivojlantirish dorivor o'simliklarni qayta ishlash bilan iste'mol bozor dori vositalar ishlab chiqariladi.

Bugungi kunda farmatsevtika sanoatida ishlab chiqarish quvvatlari yetarli darajada emasligi hamda mahaliy farmatsevtika mahsulotlarning tor assortimenti ichki bozor ehtiyojlarini qondirmaganligi uchun importga haddan tashqari bog'lanib qolishga sabab bolmoqda. Dori vositalarni mahaliylashtirish orqali importga bo'lgan ehtiyoj ancha yo'qoladi. O'zbekistonda dorivor o'simliklarning 700dan ortiq turi mavjud ulardan 120ga yaqin turlari imliy va xalqaro tabobatida qo'llaniladi. Vaxolangki dunyo bo'yicha farmatsevtika sanoatida ishlab chiqarilayotgan dori vositalarning 50% dan ortig'i dorivor o'simliklar xamoshyosidan tayyorlanmoqda. Bu ko'rsatgich yurtimizda ham farmatsevtika sanoatining rivojlanishi bilan bir qator yil sayin o'sib bormoqda. Ana shu talab asosida so'ngi yillarda mamlakatimizda dorivor o'simliklarni muhofaza qilish va tabiiy resurslardan oqilona foydalanish dorivor o'simliklar yetishtiriladigan plantatsiyalar tashkil etish va ularni qayta ishlash zarur.

SWOT analizni o'rganilgan ma'lumotlarga asoslanib muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

KUCHLI: Iqtisodiy zonalarining mavjudligi. Xorijiy va mahaliy investitsiyalar hisobiga klasterni ishlab chiqarish qismlarini yaratish.	KUCHSIZ: O'zbekistonda sotuvdagi dorilarning 90% qismi 'generik'dir. Farmatsevtika xizmatlarining to'liq spektrini taqdim etaoladigan va butun dunyo bo'ylab sog'liqni saqlash muammolariga javob beradigan malakali farmatsevtika olimlarni yetishmovchiligi.
IMKONIYAT: Innovatsion ilmiy ishlab chiqarish farmatsevtika klasterini barpo etish. Yangi loyihalarni amalga oshirish natijasida import o'rmini bosuvchi vaktsinalar immunobiologik preparatlar ishlab chiqarish imkoniyati yaratiladi.	XATAR: Import hajmining o'sib borishi.

Yuqoridagi ma'lumotlarga asoslangan holda SWOT tahlili

XULOSA

Xulosa o'zida yuqorida keltirilgan fikrlarni bosqichma bosqich amalga oshirish bilan fomatsevtika sanoatining yanada rivojlanishi uchun hissamizni qo'shgan bulamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://uzpharm-control.uz/>
2. <https://lex.uz/uz/docs/-5834287#-5835126>
3. <https://qalampir.uz/uz/news/prezident-2019-2021-yillarda-fomatsevtika-tamogini-rivozhlantirishga-oid-famoni-imzoladi-2197>
4. <https://www.gazeta.uz/uz/2020/02/18/iqtisodiy-zona/>
5. Nosirov P., Abdullayeva SH., <<Marketing bozor iqtisodiyoti – ning asosi >>.T., O'zbekiston.1994.
6. <https://uzpharmagency.uz/uz/news/dubay-savdo-sanoat-palatasi-vakillari-tashkent-pharma-parkda>
7. Гуласал Мадрахимова (2022). ТЎҚИМАЧИЛИК КОРХОНАЛАРИНИНГ ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШ КЎРСАТКИЧЛАРИНИ ЭКОНОМЕТРИК МОДЕЛЛАШТИРИШ ВА ПРОГНОЗЛАШ. Oriental Journal of Economics, Finance and Management, 2 (1), 19-26. doi: 10.37547/supsci-ojss-02-01-04
8. <https://t.me/c/1843031958/182>
9. Madрахimova, G. (2022). Directions For Providing Resource Saving In Textile Enterprises. *Journal of Positive School Psychology*, 6(9), 3856-3860.
10. <https://uzpharmagency.uz/uz/menu/informatsiya-o-klastere>
11. Gulasal, M. (2022). DIRECTIONS OF USING INVESTMENT-INNOVATIVE OPPORTUNITIES IN INCREASING RESOURCE ECONOMY IN TEXTILE ENTERPRISES OF UZBEKISTAN. *Confrencea*, 6(6), 5-13.
12. <https://kun.uz/uz/24024593?q=%2Fuz%2F24024593>
13. Madрахimova, G. (2022). THEORETICAL BASIS OF IMPROVING RESOURCE SAVING IN INDUSTRIAL ENTERPRISES. *Confrencea*, 5(5), 115-119.
14. <https://kun.uz/uz/news/2019/07/13/ozbekiston-necha-million-dollarlik-dori-vositalarini-import-qildi>
15. Мадрахимова, Г., & Насуллаева, Ё. (2022). IQTISODCHI UCHUN KREATIV FIKRLASH NIMA UCHUN KERAK?. *Экономика и образование*, 23(4), 291-295.